

SIĞLA AĞACI

Siğla ağacı, bir diğer adıyla günlük ağacı, ülkemizde yaşayan en değerli ağaç türlerinden biri.

Anadolu siğla ağacı olarak da bilinen bu ağacın değerli olmasının nedeni, ondan elde edilen siğla yağı.

Bilinen tarihi Eski Mısır'a kadar uzanan siğla, geçmişten günümüze çok çeşitli alanlarda kullanıldı ve bugün de kullanılmaya devam ediyor. Eski Mısır'da ölülerin mumyalanmasında kullanılan siğla yağı, sahip olduğu antiseptik özelliği nedeniyle çok iyi bir koruyucudur. Fenikelilerin en önemli ihracat ürünlerinden olan siğla, o yıllarda insanları ve hayvanları rahatsız eden haşerelere karşı doğal bir böcek ilacı olarak kullanılıyordu. Daha yakın zamana baktığımızdaysa Osmanlı İmparatorluğu döneminde siğlanın sünnet olan çocukların yaralarının çabuk iyileşmesi için kullanıldığını görüyoruz.

Siğla ağacının günümüzde yaşayan sadece dört türü bulunuyor: Uzakdoğu siğlası (*Liquidambar acalycina*), Çin siğlası (*Liquidambar formosana*), Amerikan siğlası (*Liquidambar styraciflua*) ve Anadolu siğlası (*Liquidambar orientalis*). Bu türlerden sadece Anadolu siğlası bir zamanlar geniş bir coğrafyada yaşıyordu; günümüzdeyse sadece ve sadece Marmaris, Datça, Köyceğiz civarında ve az miktarda Isparta'da yaşamına devam ediyor. Sıcaklık isteği fazla ve soğuklara karşı hassas olan siğla, günümüzden milyonlarca yıl öncesinde yeryüzünün en yaygın ağaçlarından bir tanesiydi. Ancak Anadolu siğlasının yayılış alanı, iklimin sertleşmesi, ta-

Çınar ağaçlarına çok benzeyen sıgla ağaçları, kışın yapraklarını döken, 20 metreye kadar boylanabilen geniş taçlı ağaçlardır. Gövdeleri koyu kahverengi olup kabukları çok çatlaklıdır. Sürgünleri çıplak ve tomurcukları parlak açık yeşildir. Sığla yaprakları genellikle beş bazen de yedi derin lopluludur. Bu yapraklar çınar yapraklarına çok benzer. Ancak küçüklükleriyle çınar yapraklarından kolayca ayırt edilebilirler. Ayrıca sonbaharda çınar yaprakları açık kahverengiyeye dönerken sıgla yaprakları parlak sarı olur. Yaprakların kenarları dişli ve uçları sivridir. Üst yüzü parlak yeşil, alt yüzü açık yeşildir. Kokulu ve yeşil renkli çiçekleri tek evcikliktir. Yani sıgla çiçeklerinin bazılarında sadece erkek organlar, bazılarında da sadece dişli organlar bulunur. Erkek organların bulunduğu çiçeklere erkek çiçekler adı verilir. Çok sayıdaki erkek çiçek uzun bir sapın ucunda bulunur. Sadece dişli organları taşıyan dişli çiçeklerse yaprak koltuklarında 1-2 adet bulunur. Sığlanın meyvesi 2-2,5 cm çapında küremsi bir kapsüldür. Üzeri sık ve yumuşak dikenlerle kaplıdır. İlk ortaya çıktığında yeşil renkli ve yumuşak olan meyve, kış aylarına kadar dökülmeden ağaçta kalır ve olgunlaştıkça sertleşir ve rengi koyulaşır. Sonbahar aylarında olgunlaşan sıgla tohumları kapsül içerisinde bulunur. Bu tohumlar siyah renkli, kanatlı ve 3-4 mm uzunluğundadır.

Odunu orta sertlikte, kırmızımsı beyaz renkli olan bu ağacın önemli yanı balsam yapısında olan reçinesidir. Parfümeri ve kozmetik sanayinde kullanılan en önemli doğal maddelerden biri olan bu ürün, sadece ülkemizde üretilmediğinden büyük önem taşıyor. Her ne kadar diğer sıgla türlerinden de sıgla yağı elde edilse de bu yağlar aynı kalitede olmadığı için tercih edilmiyor. Parfümlerin kalıcı olması için yararlanılan sıgla yağı, kozmetik sektöründe yaşlanmayı geciktirici ve cildi onarıcı kremlerde de kullanılıyor. Bu tür ürünlerin pahalı olmaları sıgla üretiminin sınırlılığından kaynaklanıyor.

Sığla yağı uzun süren işlemler sonucunda elde edildiğinden fiyatı yüksek bir hammadde. Sığla yağı elde etmek için mart ve nisan ay-

larında sıgla ağaçlarının gövdelerine ince uzun yaralar açılıyor. Ağacın reçinesi buralarda damla damla birikerek bir katman oluşturuyor. Yani bitki bu özel maddeyi kendini tedavi etmek için üretiyor. Kristal yapıdaki reçineler temmuz ağustos aylarında toplanarak çuvallara konuluyor. Daha sonra bu çuvallar kaynatılarak demirden yapılmış bir presin içerisinde sıkılıyor ve böylece sıgla yağı elde ediliyor. Yağ elde etmek için kullanılan bir başka yöntem ise toplanan reçinelerin su buharıyla damıtılması.

Sığla yağı kozmetik ve parfümeri dışında, binlerce yıldan beri halk hekimliğinde de kullanılıyor. Yara iyileştirici özelliği olan bu madde, özellikle ülser tedavisinde kullanılıyor. Antiseptik özellikteki bu madde midede bulunan yaraların üzerini kaplayarak kısa sürede iyileşmesini sağlıyor. Bunun dışında öksürük, bronşit gibi hastalıklarda dahili olarak kullanılırken deri ve mantar hastalıklarında merhem şeklinde harici olarak kullanılıyor. Sığla yağının özütlenmesi (ekstraksiyon) sonucunda ortaya çıkan atık maddeye de kara günlük veya buhur adı veriliyor. Bu ürünler de özellikle cami ve kiliselerde önemli günlerde yakılarak tütsü olarak kullanılıyor.

Cenk Durmuşkahya

Kaynaklar

- Durmuşkahya, C., *Ege Bölgesinde Doğal Yaşlılı Gösteren Ağaç ve Çalılar*, Çevre ve Orman Bakanlığı Yayınları, 2006.
 Baytop, T., *Türkiye'de Bitkilerle Tedavi*, Nobel Yayınevi, 2000.
 Seçmen, diğ., *Tohumlu Bitkiler Sistematiği*, Ege Üniversitesi, Fen Fakültesi, Kitaplar Serisi No: 116, 1989.
 Uphof, J. C., *Dictionary of Economic Plants*, Weinheim, 1959.
 Chevallier, A., *The Encyclopedia of Medicinal Plants*, Dorling Kindersley, 1996.
 Küçükala, A., "Liquidambar orientalis mill. (Anadolu Sığla Ağacının) Dendrolojik, Ekolojik ve Ekonomik Özellikleri", (yayınlanmamış makale).

ban suyunun azalması, çevre kirliliğinin artması ve benzeri nedenlerle giderek azaldı. Günümüzde yaklaşık 5000 hektarlık bir alanda görülüyor. Bu nedenle botanik biliminde "relikt" olarak isimlendiriliyor. Eskiden kalan, günümüze gelen anlamındaki relikt kelimesi iklim koşullarının değişmesi üzerine günümüzde zorlukla yaşamını sürdüren bitkiler için kullanılıyor. Bu bitki aynı zamanda ülkemize özgü yani endemik bir tür. Bunun dışında hem tıbbi açıdan hem de kozmetik açısından büyük önem taşıyan ve bu ağaçtan elde edilen sıgla yağı, dünya üzerinde sadece Türkiye'de üretiliyor. Bu da Anadolu sıgla ağacının değerini artırıyor.